

DE BENDE VAN LIJP KOT

De
bende
van

Wim Bos

LIJP
KOT

LEMNISCAAT ROTTERDAM

© 2015 Wim Bos

Omslagillustratie: Peter-Paul Rauwerda

Kaart Amsterdam 1762 © Peter-Paul Rauwerda 2015

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2015

ISBN 978 90 477 586 4

NUR 283

De beschrijving van de roofofkamer in dit boek is geïnspireerd op een beschrijving uit: J.C.E. Sand, *De ratten van Amsterdam. Schetsen uit misdadig Amsterdam* (Amsterdam, H.J.W. Becht, 1922).

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

DE DAG ERVOOR

Een scherpe pislucht sloeg Pontus in het gezicht toen hij de Land van Beloftensteeg in dook. Hij stond stil en nam de visschaal van zijn hoofd. Enkele keitjes, hier en daar in de grond gedrukt, moesten de indruk wekken dat de steeg was verhard. Een rat schoot een vervallen huis in. Voor de deur van een woning trok een meisje haar versleten jurkje omhoog en klaterde op haar hurken in de goot. Uit een venster klonk een knallende ruzie.

‘Welkom in de Duvelshoek,’ mompelde Pontus.

Hij liep de steeg in tot hij stilhield bij een krot rechts op de hoek van een smal dwarssteegje. Bij dit huis, met de ingang in het smalle steegje, moest hij zijn. ‘Om vier uur stipt,’ had de marktmeester gezegd.

Vanachter de gevels klonken de klokken van de Regulierstoren. *Bim – bim – bim – bim*. Pontus stapte een vervallen stoepje op, hield de schaal met schol voor zich en klopte op de donkergroene deur. Even keek hij naar rechts. De smalle gang liep al snel dood in een plaatsje.

Krakend ging de deur open. Pontus wilde net zijn foornglimlach opzetten, toen zijn adem stokte. Daar stond ze. Een halve kop kleiner dan hij, met kastanje-

bruine ogen. Enkele krulletjes piepten eigenwijs onder haar mutsje vandaan. Onder haar jurk droeg ze een rijglijfje, hoewel hij zag dat er niet veel te rijgen viel.

‘Ah, de scholletjes,’ zei het meisje. ‘Je bent mooi op tijd.’

‘O... o, ja?’

Pontus schrok van zichzelf. Wat stond hij nu te hakelen? Het knappe ding moest niet denken dat er een onnozele hals voor haar neus stond.

‘Zal ik ze voor je naar de keuken brengen?’ vroeg hij vlug.

‘Ik neem ze hier wel over,’ zei ze en ze begon de vis op een bord te leggen dat ze in haar hand had.

Pontus voelde hoe zijn visschaal lichter en lichter werd. Zijn blik werd vastgezogen aan haar donkere ogen. Zeg iets, dacht hij. Maar zo snel kon hij niets bedenken.

‘Bedankt, hè?’ zei het meisje en voordat Pontus het besepte viel de deur voor zijn neus dicht.

‘Kleine moeite,’ zei hij tegen de dichte deur.

Pontus floot tussen zijn tanden. Wat een meid! Dit moest hij Bokkie vertellen. Hij sprong het stoepje af en wilde de steeg uit rennen. Een vreemd geronk trok plotseling zijn aandacht. Wat was dat? Nieuwsgierig sloop hij naar het plaatsje, maar halverwege hield hij in. Daar, om de hoek... daar lag iemand. Tenminste, Pontus zag een voet. Iets in hem zei dat hij hier ogenblikkelijk vandaan moest, maar toch liep hij het plaatsje op. Aan de voet zat een forse man vast die half op zijn buik op de

grond lag, zijn rug naar Pontus toegekeerd. De man reutelde en leek hem niet op te merken. Die kerel slaapt vast zijn roes uit, dacht Pontus. Hij boog zich voorover om te zien of de man sliep, toen hij verstarde: het vaalwitte hemd kleurde in de borststreek bloedrood.

Achter hem zwaaide een deur met een klap tegen de muur. Pontus schoot overeind. Uit een pandje strompelde een kerel naar buiten, zijn hemd half uit zijn broek. Hij kon nauwelijks op zijn benen staan en liep wankelend op Pontus af.

‘Wat moet dat daar?’ lalde hij.

Weg hier! dacht Pontus. Hij stormde het steegje in, sloeg de hoek om en rende terug naar de Reguliersbreestraat. Zijn hart bonkte in zijn keel. De alarmregel! Nu moest hij de alarmregel toepassen, die de wezen uit het tehuis hem hadden ingepeperd: *stront aan de knikker? Wegwezen en bek dicht*. En een kerel, liggend in een steegje met een bebloed overhemd? Dat was stront aan de knikker.

Achter hem hoorde hij de dronkaard schreeuwen, maar Pontus was al bij het einde van de Land van Beloftensteeg en vloog de hoek om. Voordat hij besepte wat er gebeurde botste hij hard tegen iemand op en lag hij op straat, met zijn strohoedje en de visschaal naast hem. Een dame met een stevig postuur knielde bij hem neer.

‘Och jongen, gaat het?’ vroeg ze.

Pontus kwam moeizaam overeind. ‘Ik geloof van wel.’

‘Ik schrok me een ongeluk,’ zei de vrouw. ‘Je kwam ook zo plotseling die hoek om stuiven. Waar heb je je pijn gedaan, jongen? Hier?’ Ze legde haar hand op zijn borst.

‘Ik heb haast,’ zei Pontus, terwijl hij vlug over zijn schouder keek. Hij wilde opstaan, maar de vrouw bleef haar hand op zijn borst houden. Zachtjes, maar dwingend.

‘Ik kan wel tegen een stootje, maar zo’n spriet als jij moet vanbinnen flink door elkaar zijn geschud,’ zei ze.

‘Echt, mevrouw, ik heb niets. Ik...’

‘Goed, ga dan maar,’ zei de vrouw ineens, terwijl ze een stap naar achteren zette.

Pontus griste zijn strohoedje en de schaal van de straat en rende in de richting van de Dam, om zich zo snel mogelijk af te melden bij de marktmeester.

Amsterdam, donderdag 16 september 1762

‘Schellevissies! Lekkere schellevissies!’

Met de schaal onder zijn arm geklemd holde Pontus de vismarkt op. Hij hield zijn pas in en griste het strohoedje van zijn hoofd. In zijn broekzak tastte hij naar de duit* die hij net van een klant had gekregen. Nog zeven, dan kon hij weer een koek kopen. Hij streek zijn haar naar achteren en knoopte zijn hemd halfopen. De zon scheen nog krachtig voor de tijd van het jaar.

‘Wie maakt me los! Vette karpers! Mooie rog!’

Pontus liep langs de viskramen, waar klanten de koopwaar onder hun neus keurden. Hij zwaaide naar een van de visvrouwen. ‘Hoi, Aal!’

De vrouw achter de kraam stak een hand op. ‘Ga je naar de marktmeester, jongen?’

‘Ja, wie weet heeft hij nog een vrachtje.’

‘Hou hem een beetje uit mijn buurt, wil je?’ Ze wenkte hem en boog zich over haar kraam. ‘Mijn kabeljauw glinstert iets te fel,’ fluisterde ze.

Pontus glimlachte. ‘Doe ik, Aal.’

‘Fijn, jongen,’ zei Aal en ze gaf hem een knipoog. ‘Vette aal, mensen! Verse vette aal! Vers as me jongste dochter!’

Pontus schudde zijn hoofd. Die viswijven. Sommigen deden alles om klanten te lokken. Smeerden ze niet de huid in met olie voor een mooie glans, dan zouden ze wel de vis om bedorven luchtjes te verbergen. Hij had zelfs een keer gezien dat een vrouw een dolle rat onder in een mand met wijting stopte, zodat klanten dachten dat het levende – dus verse – vis was!

De klokken van het stadhuis beierden. Negen uur. Pontus wurmde zich tussen de bezoekers van de vismarkt door. Het was drukker dan normaal. De mensen hadden vast hun kermisfooi* gekregen en trakteerden zichzelf op een lekker scholletje of vette paling. Hij niet, voor een aalmoezenierswees was er geen extraatje. Zijn fooi was af en toe een duit die hij van een klant kreeg toegestopt.

Daar! Pontus ving een glimp op van de marktmeester. Hij zette zijn strohoed op en slalomde tussen de mensen door.

‘Heeft u voor mij nog een vrachtje, baas?’ vroeg hij, terwijl hij aan de lange jas trok.

De marktmeester draaide zich om. ‘Ha, Pontus! Jou zocht ik, kom mee.’

Hebbes, dacht Pontus. Hij liep achter de marktmeester aan naar de achterste viskramen, bij de aanlegsteiger in het Damrak. Een visvrouw, die keek alsof ze jarenlang alleen maar zure pruimen had gegeten, stalde achter haar kraam een mand met wijting en kabeljauw uit.

‘Mevrouw Hendriks op de Oude Schans krijgt van-

middag gasten. Ze wil een uitgebreide visschotel opdienen,' zei de marktmeester. 'Dus lever die vissen af zoals ik van je gewend ben: snel en netjes.'

'Komt voor elkaar, baas.'

Zorgvuldig legde Pontus de vis op zijn schaal. Hij zou die mevrouw Hendriks niet teleurstellen. Dit werd vast weer een footje! 'Waar op de Oude Schans moet ik zijn, baas?' vroeg hij. Maar de marktmeester was al verdwenen.

'Op de linkerhoek met de Koningsstraat,' snauwde de visvrouw.

'O, bedankt,' zei hij, terwijl hij de laatste visjes op zijn schaal legde.

'Kost je eigenlijk een stuiver, hè? Voor niks gaat de zon op.'

Pontus fronste zijn wenkbrauwen. Een stuiver? Die tang kreeg nog geen duit van hem, als ze dat soms dacht. Hij tilde de schaal op zijn hoofd en glipte als een aal weg van de markt.

Hij had een speciale looptechniek uitgevonden zodat de vissen keurig op de schaal bleven liggen. Door zijn heup onder een vaste hoek gebogen te houden, gleed hij als het ware door de straten. Dat de mensen hem nakeken om zijn rare loopje kon hem geen graat schelen. Hij kreeg tenminste af en toe een fooi en daar ging het om. Later, dan zou hij echt gaan verdienen. In de walvisvaart, net als zijn vader.

Pontus sloeg een steeg in, maar halverwege klonk een snerpend gefluit. Hij keek achterom. De marktmeester kwam aangerend.

‘Stop!’ Hijgend hield de man vlak voor hem stil.
‘Pontus... Terugkomen, nu.’

‘Terug?’ vroeg Pontus.

‘Geen vragen. Mee.’

‘Maar mevrouw Hend-?’

De marktmeester stormde al richting de vismarkt. Pontus holde achter hem aan. Was hij misschien een paar visjes vergeten?

‘Laat je schaal hier achter,’ zei de marktmeester, toen ze terug op de markt kwamen.

Pontus zette de schaal neer op de houten kraam van de norse visvrouw.

Ze boog zich over de schaal. ‘O, vond madam de vis niet goed genoeg?’

‘Ik regel een andere visdrager voor je, Trijn,’ suste de marktmeester.

‘Hé, en ik dan?’ riep Pontus.

‘Wel een beetje snel graag,’ zei de visvrouw, terwijl ze met haar vuile vingers tussen de vissen wroette. ‘Die kabeljauw begint al te verkleuren.’

‘Geen zorgen, Trijn,’ zei de marktmeester. Hij gebaarde met zijn wijsvinger naar Pontus. ‘Mee jij.’

Pontus hield de man nauwelijks bij. Wat was er in hemelsnaam aan de hand?

Aan de rand van de vismarkt opende de marktmeester de deur van zijn houten kantoortje en duwde Pontus

naar binnen. In het vertrek stonden vier mannen. Pontus herkende onmiddellijk de kleine, gedrongen man met zijn borstelige wenkbrauwen: regent Backer van het weeshuis. Naast de regent stond een imposante man, die met zijn handen op de rug op zijn tenen wipte. Pontus' ogen gleden over zijn kleding. De man droeg een lange donkere jas over een vest met geweven gouddraad. Onder een bruine kniebroek had hij witzijden kousen en aan zijn voeten blonken twee zwarte gespte schoenen. De kerels naast hem hielden ieder een lans* vast.

‘Dit is meneer Huygens, schout* van Amsterdam,’ zei de marktmeester.

Pontus nam zijn hoed af voor de schout en sloeg beleefd zijn ogen neer.

Zijn vader! dacht hij plotseling. Was hij teruggeroepen omdat de schout nieuws had over Per? En was daarom ook regent Backer hier? Zijn handen begonnen te trillen. Hij greep de schout bij zijn jas. ‘Heeft u mijn vader gevonden, meneer? Alstublieft, zeg dat u hem heeft gevonden.’

Willem Huygens kuchte.

‘De heer Huygens is niet gekomen vanwege je vader,’ zei regent Backer. ‘Hij is hier om iets anders.’

Pontus liet de jas los, kreukels in de stof achterlatend. Geen nieuws over Per. Geen nieuws over De Witte Haes die twee jaar geleden naar de Noordelijke IJszee was vertrokken en waarvan nooit meer iets was vernomen.

Hij boog zijn hoofd en stapte naar achteren. ‘Het spijt mij, meneer.’

Willem Huygens schraapte zijn keel en stelde zich naast de deur op.

‘Laat hem binnen,’ zei hij.

De marktmeester gehoorzaamde en opende de deur. Een man met afgetrapte schoenen en vlekken op zijn broek stapte het kantoortje binnen. In zijn handen draaide hij nerveus een hoedje rond.

‘Fijn dat u wilde komen,’ zei de schout.

De man gaf de schout een kort knikje.

Pontus’ mond viel open: voor hem stond de dronkard die gisteren dat pand uit was gestrompeld.

‘Ter zake nu,’ zei Willem Huygens. ‘Is dit de jongen die u gisteren van dat plaatsje zag wegrennen? Neem gerust de tijd. Uw getuigenis is van groot belang.’

De man kneep zijn ogen tot spleetjes. ‘Eens kijken. Rode krullen, bruin hemd, strohoedje...’ Hij bekeek Pontus met de nauwkeurigheid van een kleermaker die de maten van zijn klant inschatte. ‘Ja,’ zei hij. ‘Dit is hem, absoluut. Hij stond over die kerel heen gebogen.’

‘Ah,’ zei de schout. ‘En toen?’

‘Ik vroeg wat hij daar te zoeken had – hij keek betrapt en rende weg. Toen liep ik naar die man en zag al dat bloed. Dus ik rende die schooier achterna en riep “Moord! Grijp hem!” Maar hij was al aan het eind van de steeg en sloeg de hoek om.’

Pontus zocht de ogen van de marktmeester, maar die staarde ernstig voor zich uit.

‘En wat deed u toen?’ ging de schout verder.

De man wachtte even voordat hij de schout antwoord gaf. ‘Ik... ik raakte in paniek. Als ik bij die dooie werd gezien, zou dat verdacht zijn. Dus ik smeerde ’m, meneer Huygens. Toen ik vanmorgen opstond besloot ik toch naar u te gaan om te vertellen wat ik had gezien. Een moord is niet niks.’

Moord? Pontus’ hemd begon vervelend in zijn nek te kriebelen.

Het gezicht van Willem Huygens vertrok. ‘Juist, ja. Maar hoe wist u dat deze jongen een visdrager was?’

‘Hij hield zo’n visschaal onder zijn arm. Daar zie je ze vaak mee lopen,’ zei de man.

‘Ik heb niemand vermoord,’ riep Pontus. ‘En ik was ook niet op een plaatsje. Ik ken deze meneer helemaal niet.’

‘Bedankt,’ zei de schout tegen de man. ‘U kunt gaan.’

Zonder Pontus aan te kijken liep de kerel naar buiten. Achter hem sloot de marktmeester de deur.

Er viel een stilte in het vertrek. Regent Backer schudde zijn hoofd, terwijl hij aan zijn kin wreef.

Pontus keek van de schout naar de marktmeester en weer terug naar de schout. ‘Wat is er allemaal aan de hand?’

‘Dat mag jij ons vertellen,’ zei Willem Huygens. Hij boog voorover en steunde met zijn handen op zijn knieën. ‘Hoe heet jij, knaap?’ Zijn stem was diep en streng.

Pontus sloeg zijn ogen neer. ‘Pontus, meneer.’

‘En hoe nog meer?’

‘Pedersen, meneer.’

‘Deens?’

Pontus knikte. ‘Mijn vader komt uit Kopenhagen, meneer.’

‘Hm. Hoelang ben je al visdrager?’

‘Bijna een jaar, meneer.’

‘En draag je ook al zo lang het visdragerspeldje?’

‘Ja meneer, kijkt u m...’ Pontus tastte naar de plek op zijn borst waar het speldje had gezeten. ‘Mijn speldje... Het is weg!’

Willem Huygens spreidde zijn hand open. ‘Mis je dit soms?’

Pontus staaarde naar het koperen visje in de hand van de schout. Zijn hals begon te gloeien. ‘H-hoe komt u daaraan?’

‘Straks,’ zei de schout en hij draaide het speldje om. ‘Zie je dit nummer?’

Pontus las de cijfers: 253. Hij had de achterkant nog nooit bekeken.

‘Dat staat op jouw naam,’ zei regent Backer.

‘Handen omhoog,’ beval de schout.

‘Wat?’

‘Doe wat de schout zegt, vlegel!’ zei de regent.

Pontus stak zijn armen in de lucht. Wat kon hij anders? Een van de rakkers* graaide in zijn zakken en vond de fooienduit, die hij onmiddellijk aan de schout gaf.

Een minachtend lachje ontsnapte uit de mond van

Willem Huygens. ‘Is dit wat er over is van de buit?’ Hij hield hem het muntje voor, als een snoepje dat Pontus pas zou krijgen als hij braaf was. ‘Zeg op, waar is de rest?’

‘B-buit? Waar heeft u het over?’

‘Goed, misschien moet ik je geheugen opfrissen.’ De schout hees zichzelf overeind en stak het muntje in zijn zak.

‘Mag ik... mag ik alstublieft mijn duit terug?’ vroeg Pontus. ‘Ik heb hem eerlijk verdiend.’

‘Neem hem mee,’ zei de schout tegen de rakkers.

De twee rakkers grepen Pontus ieder bij een arm vast, terwijl de marktmeester de schout en de regent voorging, het kantoortje uit.

‘Hé, laat me los,’ riep Pontus. ‘Meneer? Mijn muntje?’

De schout keek niet op of om.

Waarom zegt de marktmeester niets? dacht Pontus. Waarom kwam hij niet voor hem op?

‘Waar gaan we naartoe?’ vroeg hij.

Nu draaide Willem Huygens zich om. ‘Naar het lijkenhuis.’

Pontus werd onder een poortje door gesleurd, terwijl de twee rakkers hem stevig tussen hen in hielden. De ogen van de mensen op straat prikten in zijn rug. Hij kon wel raden wat ze dachten. *Daar gaat een misdadiger. Wat heeft die jongen op zijn kerfstok als hij zo door de schout wordt weggebracht?* Zijn wangen gloeiden en hij durfde nauwelijks op te kijken.

Ze liepen over het terrein van het Sint-Pietersgasthuis, achter Willem Huygens en regent Backer aan. Nadat ze een kerkje waren gepasseerd, kwamen ze op een pad dat naar een laag gebouwtje leidde. De schout klopte aan en vrijwel meteen deed een man met een vlasbaardje open.

‘Ik kom voor de haaldode,’* zei Willem Huygens en hij stapte naar binnen.

Pontus werd een klein halletje ingeduwd en eindelijk lieten de rakkers hem los. Er hing een weë lucht in de krappe ruimte. De man met het vlasbaardje stopte de vier mannen een lap toe en opende een deur die toegang gaf tot een ruim vertrek. Een ondraaglijke stank sloeg op Pontus’ keel – in de ruimte lag iets verschrikkelijk te rotten.

‘Komt u verder,’ zei de man.

Langs de muren stonden tafels opgesteld, bedekt met dekens. Pontus verborg zijn neus diep in de kraag van zijn hemd om de stank niet te ruiken, maar dat haalde niets uit.

De man bracht hen naar een tafel in de hoek. Willem Huygens knikte hem toe.

‘Ga uw gang, chirurgijn,’ zei hij.

Vlasbaard sloeg de deken weg. Een geelwit gezicht kwam tevoorschijn. Pontus keek onmiddellijk weg.

‘Aha, herken je hem?’ vroeg de schout. Hij pakte Pontus bij zijn nek en duwde hem naar voren. ‘Kijk goed!’

De ogen in het wasbleke gezicht waren gesloten, maar tussen de lippen gaapte een smalle opening. Alsof de dode een smalende grijns trok. Beelden van de man die met een bebloed hemd op het plaatsje lag drongen zich aan Pontus op. Voor het eerst zag hij nu zijn gezicht.

‘Nooit gezien,’ zei hij. Moeizaam slikte hij een opkomende zure brei weg.

De blikken van de schout en de chirurgijn kruisten elkaar.

‘Ben je daar zeker van?’ vroeg Willem Huygens. ‘Heb je deze meneer nooit in een steegje ontmoet?’

Pontus pulkte aan de draadjes van zijn mouw. Niks vertellen, dacht hij. ‘Nee, meneer. Wie is die man?’ Zijn stem klonk rauw en zijn tong voelde aan als een juten lap.

‘Karel Touhout, doodskistenmaker op de Kistenma-

kersgracht. Hij is gisteren gevonden in een slop* bij de Land van Beloftensteeg, maar ik denk dat ik dat jou niet hoeft te vertellen. Hij is met een mes in zijn hart gestoken, moet binnen enkele minuten zijn doodgebloed.'

Pontus staaarde naar de grauwe deken over het lichaam van de vermoorde man en begon te beven. In zijn hoofd hoorde hij opnieuw het gereutel van de kerel. Misschien was dat wel zijn laatste adem geweest.

'En dit lag in zijn hand.' Willem Huygens liet het koperen visspeldje zien. 'Alsof die kistenmaker in zijn doodsstrijd een aanwijzing wilde achterlaten.'

Pontus staaarde naar het speldje. Ik droom, dacht hij. Straks word ik gewoon wakker naast Bokkie en Stompe Maup en staat de gerstepap met roggebroomd klaar in de eetzaal.

De chirurgijn kuchte. 'Als ik even mag. Het mes heeft een rib geraakt en daarbij is dit stukje afgebroken.' Tussen zijn duim en wijsvinger hield hij de schout een driehoekig stukje metaal voor. 'Mooi, vindt u niet? Het was nog lastig om dit uit het lichaam te krijgen. De wond was diep, begrijpt u, maar met een lange dunne pincet heb ik...'

'Ja ja, alstublieft geen details,' zei Willem Huygens, terwijl hij met zijn hand een afwerend gebaar maakte.

'Oef, die lijkvlucht is niet te harden,' zei regent Backer. 'Zelfs met deze lap niet. Kunnen we alstublieft ergens anders verder praten?'

Vlasbaard sloeg de deken weer over het lichaam en ze haastten zich terug naar het kleine voorhalletje,

waar de chirurgijn de deur achter zich dichtdeed en de mannen hem de lappen teruggaven.

De schout keek Pontus streng aan. ‘Wat dacht je, knaap? In dat slop ziet niemand mij en kan ik makkelijk aan een paar guldens komen? De heer Touhout droeg een fluwelen geldbuideltje en dat heb ik niet teruggevonden. Waar heb je dat buideltje verstopt?’

Pontus hapte naar adem. ‘Ik heb helemaal geen bui—’
‘Vertel op, wat deed je in de Duvelshoek?’ vroeg de schout.

Koortsachtig zocht Pontus naar een antwoord. ‘Ik... ik moest een vrachtje bezorgen, vraagt u maar aan de marktmeester. Ik had vis afgeleverd en...’

‘En wat? Denk goed na over wat je zegt, knaap. Die getuige zag jou over Touhout heen gebogen staan.’

‘Ik...’

‘Was je daar nu of niet? Vertel!’

‘Ik... ik hoorde iets in dat nauwe steegje...’

De schout sloeg met zijn vuist in zijn hand. ‘Dus toch!’

Pontus sloot zijn ogen. Als hij open kaart speelde zou de schout hem vast wel begrijpen.

‘Ik dacht: laat ik eens kijken, niks bijzonders. Maar toen daar lag die man... Hij ademde raar. Ik dacht dat hij zijn roes uitsliep, maar toen stond ineens die kerel achter mij en rende ik weg. Echt, ik heb die man niet vermoord, waarom zou ik?’

‘Zoals ik al zei, een paar guldens is een aardig motief,’ gromde de schout. ‘Je zal zeker niet de eerste

aalmoezenierswees zijn met een roofmoord op zijn geweten.'

Pontus' voorhoofd gloeide. In wat voor nachtmerrie was hij terechtgekomen? Zijn ogen begonnen te prikken. Met zijn mouw veegde hij de zweetdruppels van zijn voorhoofd. Hij perste een schrapend geluid uit zijn mond. 'Ik... ik heb die man niet vermoord.'

Willem Huygens keek regent Backer afwachting aan.

'Ik ga het rapport opmaken,' zei de regent.

De schout knikte. 'Sluit hem op in de Boeien,'* zei hij tegen de rakkers. 'Vanmiddag voel ik hem aan de tand.'

Pontus stoof naar voren, maar de rakkers grepen hem vast. 'Ik heb niets gedaan! Geloof mij toch!'

De schout wees met zijn hoofd naar de deur. 'Afvoeren.'

Er viel weinig licht naar binnen door het tralievenster. Pontus staaarde naar de klamme muur tegenover hem. Hij had een hoopje stro bij elkaar geveegd, zodat hij niet op de harde keien behoefde te zitten, en hield zijn knieën opgetrokken. Hij beefde. Hoe kon het toch dat zijn visdragerspeldje bij die vermoorde man was gevonden? Was het van zijn hemd gevallen, toen hij over hem heen boog? Maar die kistenmaker had het in zijn hand, hoe was dat mogelijk?

Pontus stond op en ijsbeerde door de cel. Iemand wilde hem voor die moord laten opdraaien! Maar wie? En waarom hij? Hij bonkte met zijn vuisten op de deur. ‘Laat me eruit!’

‘De bewaker komt zo,’ klonk een stem in de cel naast hem. ‘Met gebraden worst en witbrood en kannen vol schuimend bier. Daarna mag je buiten spelen zo lang je wilt, hahaha!’

Pontus plofte neer op het stro. Tranen prikten achter zijn ogen. Had hij zijn intuïtie maar gevolgd, dan zat hij nu niet opgesloten. Hij had het vreemd gevonden dat hij zo laat in de middag nog een vrachtje moest wegbrengen. En nog wel in de Duvelshoek. Om vier uur stipt.

Een sleutel werd omgedraaid en zijn celdeur ging open. Aan het silhouet herkende hij de bewaker.

‘Eruit,’ riep de man.

Pontus stapte uit de cel en dezelfde rakkers van daarstraks pakten hem ieder bij een arm. Ze volgden de bewaker door de gewelfde gang, een hek door, een trap op, nog een lange gang in, tot de bewaker halverwege rechts een deur opende en Pontus een kamer induwde.

‘Wacht hier,’ zei hij.

Onmiddellijk werd de deur gesloten en op slot gedraaid.

Pontus kuchte. Het klonk er hol. Waar was hij? De pijnkamer? Het leek hem sterk, er stond enkel een houten krukje tegen de muur. Even rilde hij. Zou de schout hem op de pijnbank leggen? Hij wilde net gaan zitten, toen in de hoek een kleine deur werd geopend en het hoofd van Willem Huygens verscheen.

‘Kom verder,’ zei de schout.

Pontus wilde over de drempel stappen, maar greep de deurpost stevig beet op het moment dat hij de ruimte zag. Voor hem lag onmiskenbaar de pijnkamer.

‘Ik wil niet,’ huilde hij.

De schout maakte zijn handen los van de deurpost. ‘Kom, houd je groot.’ Hij trok hem naar binnen.

Aan de muur hingen ketens. Een verzameling ijzeren staven en knotsen stond netjes gerangschikt in een standaard en op een tafeltje naast een bak met houtskool lagen diverse klemmen. In het midden van de kamer stond een houten bank in de vorm van een kruis, met zware sluitingen: de pijnbank.

‘G-gaat u mij pijn doen?’ piepte Pontus en tegelijkertijd stroomde er iets warmts langs de binnenkant van zijn broek. O, wat een ellende. Nat!

‘Ga daar maar even zitten,’ zei Willem Huygens en hij bood hem een kruk aan, dicht bij de haard. Zelf ging hij tegenover Pontus op een stoel zitten. Zijn kin rustte op zijn gevouwen handen.

Het vuur in de haard knapte, maar ondanks de warmte van de vlammen stonden de haartjes op Pontus’ armen recht overeind.

‘Vertel nu eens rustig wat er is gebeurd,’ zei de schout.

Pontus snikte en schoof zijn ene been over het andere om de vochtige plek op zijn broek zo veel mogelijk te verbergen. Even blikte hij over zijn schouder naar de pijnbank, maar toen begon hij te vertellen. Over de stinksteeg die hij in moest, dat hij de vis afleverde aan een meisje, dat hij iets in dat nauwe steegje hoorde en wilde weten wat het was, dat hij de man zag liggen en eerst nog dacht dat hij zijn roes uitsliep, dat hij erg schrok van de bloedvlek op het hemd, dat een dronkaard de kroeg uitkwam en op hem af liep, dat Pontus bang werd en maar één ding wilde: weg uit die groezelige buurt, en dat hij tegen die vrouw op botste en daarna als een haas naar de Dam was gerend om zich bij de marktmeester af te melden.

Een paar keer tijdens zijn verhaal had Willem Huygens ernstig geknikt en dat had Pontus moed gegeven. Drong het eindelijk tot de man door dat hij die moord niet had gepleegd?